

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเชื่อ ถือว่ามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตเป็นอย่างมากไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็ตาม เพราะถ้าหากเราเชื่อในสิ่งที่ถูกต้อง ก็จะเป็นปัจจัยนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ถูกต้อง แต่ในทางกลับกันถ้าหากเราเชื่อในทางที่ผิดมันก็เป็นปัจจัยนำเราไปสู่การประพฤติ ปฏิบัติไปในทางที่ไม่ดีได้เช่นกัน ดังนั้น ความเชื่อ ความศรัทธาเป็นสิ่งที่ดีงาม เพียงแต่ภายใต้ความศรัทธาเหล่านั้น ต้องประกอบด้วยปัญญาและสติ พระพุทธองค์สอนไว้ว่า “อย่าศรัทธาในพระพุทธรูปมากกว่าคำสอนของพระพุทธเจ้า”^๑ บางทีคนเราก็เห็นวัตถุที่ใช้ทดแทนสำคัญกว่าสิ่งที่ท่านสอนไว้เสียอีก ความเชื่อที่สำคัญที่สุดจริงๆ แล้วนั้นคือความเชื่อถือในตนเอง เชื่อในผลกรรมที่กระทำ วัตถุมงคลต่างๆ นั้นก็เป็นเพียงเครื่องยึดเหนี่ยวให้คนเรารู้สึกมั่นใจมากยิ่งขึ้น กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ การกราบไหว้บูชาวัตถุมงคลต่างๆ ก็เป็นการเพิ่มพลังในใจได้ทางหนึ่ง แต่นั่นต้องอยู่ภายใต้กรอบของสติปัญญาและความพอดี หากความศรัทธากลายเป็นความมกมายโดยห่างไกลสติเมื่อไหร่ นั่นเครื่องรางที่เต็มคอกก็ พระพุทธรูปที่เต็มบ้าน ก็ไม่อาจช่วยใครได้ ใครๆ ก็รู้ว่าการแขวนพระที่ถือเป็นเรื่องดี แต่ที่ดีกว่าคืออย่าลืมแขวนพระรัตนตรัยไว้ที่ใจด้วย

เมื่อความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนมีมาก สิ่งที่แสดงออกมาก็จะมีมากตามมา ดังนั้น การซื้อดอกไม้บูชาองค์หลวงพ่อ การบริจาค และการเข้าวัดอุทิศบุญ จะมีพุทธศาสนิกชนแสดงออกมามากขึ้น ถ้าไม่มีการบริหารจัดการที่ดี ก็จะทำให้ล่อแหลมต่อการดำเนินการเป็นพุทธพาณิชย์ เพราะหน้าที่ของพระสงฆ์ก็คือเป็นผู้นำทางสติปัญญา และจิตวิญญาณ สอนให้ประชาชนยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น แต่ปัจจุบันเมื่อเวลาเปลี่ยนไป พระสงฆ์บางกลุ่มก็เริ่มเข้าใจหน้าที่ของตนผิด คิดว่าหน้าที่ที่สำคัญของตน คือ การหาปัจจัยมาอุดหนุนวัด จึงหันมาทำธุรกิจกันมากขึ้น สะสมเงินทอง เป็นเหตุให้วิถีแห่งพุทธ ที่มุ่งนำสรรพชีวิตให้หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ถูกแทนที่ด้วย วิถีแห่ง“พุทธพาณิชย์” แม้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ และประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง และนรกสวรรค์อยู่ ประชาชนจำนวนมาก

^๑ ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๓/๑๗๕.

ยังนิยมไปวัดเพื่อทำบุญ ฟังเทศน์จากพระสงฆ์อยู่ เรียกได้ว่า พระสงฆ์ยังเป็นสถาบันที่ยังได้รับความเคารพจากคนไทยอยู่ แต่พระสงฆ์บางกลุ่มกลับหาประโยชน์จากความศรัทธาของพุทธศาสนิกชน

วิถีพุทธพาณิชย์ นอกจากไม่ใช่วิถีทางแห่งปัญญาตามวิถีแห่งองค์สัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ยังเป็นวิถีแห่งกิเลสตัณหา สร้างความโลภทั้งแก่ผู้บอกบุญ และผู้ทำบุญ ที่หว่านพืชเพื่อหวังผลโดยไม่รู้จักจบสิ้น สมมติสังข ที่พึงเป็นผู้นำทางสติปัญญา ควรยกระดับจิตใจเหล่าพุทธศาสนิกชนให้สูงขึ้น พ้นจากการครอบงำของอำนาจกิเลส กลับพาไปในทางที่ดี มุ่งสร้างความเจริญแต่ด้านถาวรวัตถุ และคิดถึงแต่วิธีหาเงิน พุทธพาณิชย์จึงอุบัติขึ้น เกิดการนำพิธีกรรมทางศาสนามาเป็นเครื่องมือหาเงิน เกิดกิจการขายบุญด้วยวิธีแปลกๆ ใหม่ ๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กุศโลบายที่จะให้คนเข้าถึงศาสนานั้น แม้จะมีหลากหลายวิธี แต่ทุกวิธีต้องไม่ทำให้คนลุ่มหลงมกมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์เครื่องรางของขลัง หรือยึดถือวัตถุสิ่งก่อสร้างเป็นสรณะซึ่งไม่ใช่หนทางแห่งความหลุดพ้น สังสารวัฏ เมื่อคิดได้ดังนี้แล้ว ก็ย่อมเห็นว่าพุทธพาณิชย์ไม่ใช่แนวทางที่ถูกต้องของพระพุทธศาสนาจะต้องรอให้วันที่แสงแห่งดวงปัญญาสว่างไสว เมื่อถึงวันนั้นผู้ลุ่มหลงในพุทธพาณิชย์ก็คงจะได้เห็นว่าเดินผิดทางแห่งพุทธศาสนาไปไกลแค่ไหน มีแต่เพียงคนที่ปฏิบัติธรรมเท่านั้นที่จะสามารถคุ้มครองตัวเองได้ มีเกราะป้องกันตัวเองคือ สติปัญญาคุ้มครองตัวเอง เราปฏิบัติธรรมต้องปฏิบัติหาทางที่พ้นทุกข์ ไม่ใช่หลงความสุขอย่างเดียว ความสุขนี้ถ้ามันไม่พ้นทุกข์แล้วมันจะสุขได้อย่างไร สมดังพระนิพนธ์ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ที่ว่า “ ผู้ที่ทำความดีสม่ำเสมอ จะมีความดีเป็นนิสัย เป็นพื้นใจ ผู้มีปัญหาย่อมเห็นจริงเช่นนี้ แต่แม้จะยังไม่เกิดปัญญาเห็นจริงด้วยตนเอง ยังมีโมหะ ความหลงผิดอยู่ ก็อาจทำปัญญาในเรื่องนี้ให้เกิดขึ้นได้ด้วยวิธีที่กล่าวแล้ว คืออาศัยปัญญาเป็นทางดำเนิน จำที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ แล้วพิจารณาตามไปจนเกิดปัญญาของตนเอง เห็นจริงตามว่าความดีทำให้เสมอ จะยังใจให้เป็นใจที่ดี และใจที่ดีนี้แหละเป็นใจที่มีค่าเหนือค่าของสิ่งอื่นใดทั้งหมด อย่างไรก็ตาม มีโมหะ ความหลงผิด อีกอย่างหนึ่งที่ทำให้รู้จักความดี ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ไปถือเอาความไม่ดีเป็นความดี ถือเอาความดีเป็นความไม่ดี นี่ปรากฏมีอยู่เสมอ เช่น ถือเอาการที่สามารถสร้างตนให้มั่งมีขึ้นได้ด้วยวิธีไม่สุจริตว่าเป็นความไม่ดีเป็นต้น โมหะความหลงผิด เช่นนี้ ทำให้คนทำผิดโดยคิดว่าเป็นถูก พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ว่า การกระทำทุกอย่างมีผล ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้าไม่มี โมหะ ความหลงผิด จะไม่มีใครทำชั่ว จะมีแต่คนทำดี โมหะ จึงเป็นเหตุแห่งการทำชั่วที่จะทำให้เกิดผลชั่ว โมหะ จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนควรพยายามทำให้ลดน้อยลงจากจิตใจของตนเป็นลำดับๆ ไปด้วยการอบรมปัญญาทางพระพุทธศาสนาให้เจริญยิ่งขึ้นเป็นลำดับๆ

เช่นเดียวกัน ความสกปรกล้างได้ด้วย น้ำสะอาดฉันใด โมหะ ความหลงผิด ก็ทำลายได้ด้วย ปัญญา
ดับโมหะ ความหลงผิด เพื่อให้เป็นสุข ฉะนั้น”^๒

อย่างไรก็ตามถ้ามีการบริหารที่ดี มีการทำบุญตามกำลังศรัทธา คนยากไร้ก็สามารถที่จะ
จะเข้าหาวัตถุมงคลที่ตนศรัทธาได้ก็จะช่วยให้คนทั้งหลายมีความสุขได้และทำให้เกิดประโยชน์แก่
สังคมอย่างมาก เมื่อมีการจัดการที่ดีคนที่ได้รับประโยชน์จากผลอันเกิดจากความศรัทธาในด้าน
ต่างๆ ก็คือพุทธศาสนิกชน และประชาชนทั่วไปนั่นเอง เช่นลูกหลานของผู้ยากไร้ได้รับ
ทุนการศึกษา ได้รับโอกาสเรียนต่อ คนที่ป่วยไข้ได้รับการรักษาพยาบาลที่ดี รวมถึงมีโรงเรียน
มหาวิทยาลัยที่ดีได้เรียนกัน และสามารถที่จะช่วยเหลือในด้านต่างๆ ได้อีกมากมาย จะเห็นได้ว่าถ้า
มีผู้บริหารที่ดีก็จะสามารถช่วยเหลือในด้านสาธารณสงเคราะห์ การศึกษา การพยาบาล ฯลฯ
ช่วยเหลือสังคมให้มีความอยู่ดีมีสุขได้เช่นกัน

การมีความศรัทธาต่อองค์หลวงพ่อนั้นจะเป็นเรื่องทั้งมายหรือไม่นั้น ต้องขึ้นอยู่กับ
ความเชื่อส่วนบุคคล แต่ต้องอาศัยปัญญาประกอบด้วย ไม่ใช่เชื่ออย่างปลงใจ อนึ่ง ไม่พึงแปลความ
เลยเถิดไปว่าพระพุทธรูปเจ้าทรงสอนไม่ให้เชื่อสิ่งเหล่านี้และให้เชื่อสิ่งอื่นนอกจากนี้ แต่พึงเข้าใจว่า
แม้แต่สิ่งเหล่านี้ซึ่งบางอย่างก็เลือกเอามาแล้วว่าเป็นสิ่งที่น่าเชื่อที่สุด ท่านก็ยังเตือนไม่ให้ปลงใจเชื่อ
ไม่ให้ด่วนเชื่อ ไม่ให้ถือเป็นเครื่องตัดสินเด็ดขาด ยังอาจผิดพลาดได้ ต้องใช้ปัญญาพิจารณาก่อน ก็
ขนาดสิ่งที่น่าเชื่อที่สุดแล้วท่านยังไม่คิดเชื่อ ให้พิจารณาให้ดีก่อน สิ่งอื่นคนอื่นเราจะต้องคิด
พิจารณาระมัดระวังให้มากสักเพียงไหน ด้วยความปรารถนาดี เพื่อประโยชน์แก่ตัวเขาเอง โดยมี
ต้องคำนึงว่าหลักธรรมนั้นเป็นของผู้ใด โดยให้เขาเป็นตัวของเขาเอง ไม่มีการชักจูงให้เขาเชื่อ
เลื่อมใสต่อพระองค์หรือเข้ามาสู่อะไรสักอย่างนี้อาจจะเรียกว่าศาสนาของพระองค์ พึงสังเกตด้วย
ว่าจะไม่ทรงอ้างพระองค์หรืออำนาจเหนือธรรมชาติพิเศษอันใดเป็นเครื่องยืนยันคำสอนของ
พระองค์นอกจากเหตุผลและข้อเท็จจริงที่ให้เราพิจารณาเห็นด้วยปัญญาของตนเอง จึงจะเกิด
ประโยชน์และเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและผู้อื่นสืบไป

นอกจากความศรัทธาที่มีต่อพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองแล้ว ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยให้คน
ทั้งหลายได้ทราบถึงตำนานประวัติความเป็นมา ความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธรูปแต่ละองค์
พระพุทธรูปถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่งต่อศาสนิกชนผู้นับถือพระพุทธศาสนาเพราะถือว่า
พระพุทธรูปเป็นตัวแทนแห่งองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา
ทุกคนต้องให้ความเคารพต่อพระพุทธรูป และต้องสักการบูชาเพราะถือว่าพระพุทธรูปเป็นตัวแทน

^๒ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) , พุทธวิธี
แก้หลง, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๕๖.

แห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นศาสดาของพระพุทธศาสนาและยังถือว่าพระพุทธรูปเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีอำนาจพุทธานุภาพแห่งองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ภายในองค์พระพุทธรูป และเพื่อให้สามารถนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับประสบการณ์ของชาวพุทธเล่าเป็นตำนานสืบต่อกันมา เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้ ผูกให้เรา รู้จักสังเกต รู้จักวิเคราะห์ลักษณะของพระพุทธรูป เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของคนในกลุ่ม รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นการรำลึกถึงพระพุทธรูป รวมทั้งให้เกิดความเป็นสิริมงคล อีกทั้งสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้บุคคลรุ่นต่อไปได้รับผิตชอบ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความเชื่อ ความศรัทธาของประชาชนที่สักการะหลวงพ่อวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม ว่าจะมี ความศรัทธาในพระพุทธรูป หรือในคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะนำมาศึกษาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสักการะหลวงพ่อวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม เป็นลำดับไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความเชื่อของประชาชนที่สักการะหลวงพ่อวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม
๒. เพื่อศึกษาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสักการะหลวงพ่อวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม

๑.๓ ปัญหาที่ต่อการทราบ

๑. ความเชื่อของประชาชนที่สักการะหลวงพ่อวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไร
๒. อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสักการะหลวงพ่อวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาความเชื่อต่อการสักการะหลวงพ่อวัดไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ อายุ เพศ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อของประชาชนที่สักการะหลวงพ่อวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ ๑ – ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่สักการะหลวงพ่อวัดไร่ขิง ในระหว่างวันที่ ๑ – ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ จำนวนทั้งสิ้น ๒๘๐ คน ด้วยวิธีสุ่ม

นับประชาชนทุก ๆ จำนวน ๑๐ คน เพื่อแจกแบบสอบถามเมื่อประชาชนได้สักการะหลวงพ่อดำวัดไร่ขิงในพระอุโบสถแล้ว

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ วัดไร่ขิง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑. ประชาชนที่สักการะหลวงพ่อดำวัดไร่ขิง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม มีความเชื่อในบารมีของหลวงพ่อดำวัดไร่ขิงอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

๒. กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความเชื่อเรื่องการขอพรจากหลวงพ่อดำวัดไร่ขิง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม ที่แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย

ความเชื่อ หมายถึงความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในที่นี้หมายถึงความเชื่อและความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัดไร่ขิง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่สักการะหลวงพ่อดำวัดไร่ขิง ในระหว่างวันที่ ๑ – ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

การสักการะ หมายถึง การบูชาด้วยอามิสบูชา โดยการตั้งจิตอธิษฐานเพื่อขอพรจากหลวงพ่อดำวัดไร่ขิง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม

หลวงพ่อดำวัดไร่ขิง หมายถึง พระประธานในพระอุโบสถของวัดไร่ขิง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม

วัดไร่ขิง หมายถึง วัดที่มีการประดิษฐานหลวงพ่อดำวัดไร่ขิงอยู่ในอุโบสถ ตั้งอยู่ที่อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบความเชื่อของประชาชนที่สักการะหลวงพ่อดำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม

๒. ทำให้ทราบอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสักการะหลวงพ่อดำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม